

Dia internacional del poble gitano

Palau del Parlament, 8 d'abril de 2010

El president

Il·lustres membres de la mesa del Parlament de Catalunya, senyores diputades, senyors diputats, representants de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya, senyores i senyors, mišto avilan. Sar Šerutno kotar-i Kataluniaqi Vakerlin, kamav te palikerav te aven k-i Kataluniaqi Vakerlin, livni kaj keren pen e thamă. Com a president del Parlament de Catalunya, els vull agrair la seva presència a la cambra, seu del poder legislatiu.

És un honor celebrar un any més el dia internacional del poble gitano amb una recepció oficial en aquesta casa, que és la casa del poble català, la casa de tots.

Em plau donar la paraula en primer lloc a la senyora Araceli Silva del Pino, investigadora de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya.

La Sra. Araceli Silva (representant de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya)

Bon dia. Lačo dives. Molt honorable senyor president del Parlament, senyor Benach, ilustrísimos señores y señoras diputados, señoras y señores, queridos amigas y amigos todos, en primer lugar quisiera agradecer la oportunidad de poder dirigirme a ustedes en un día tan señalado para mí como gitana y para todos los que estamos hoy aquí.

Me llena de felicidad compartir con todos vosotros este día tan significativo para mi pueblo. Un año más acudimos a la cita para recordar ese gran momento histórico que fue la celebración del primer congreso internacional del pueblo gitano. Un día como hoy, 8 de abril, pero bastantes años atrás, en 1971, se estableció la celebración de este día, se acordaron nuestra magnífica bandera y nuestro precioso himno, y se afirmó el romanó como nuestra lengua. En un día como hoy se enmarcó un antes y un después en nuestra historia y en la historia de nuestro pueblo, y lo que antes se

planteaba como una utopía hoy se presenta como un reto cada vez más cercano a la auténtica realidad.

Es un hecho que el pueblo gitano está cambiando, y lo más importante es que lo está haciendo conjuntamente con la sociedad. Ambos, pueblo gitano y sociedad, van de la mano en la aventura constante del cambio, porque es así como debe ser. De lo contrario, cualquier pueblo, sociedad o cultura estaría abocada al fracaso. Pero este no es el caso de nuestro pueblo, que es superviviente sobresaliente a pesar de las adversidades y los funestos cambios.

Esta es la historia y la biografía del pueblo gitano, un relato escrito en prosa de cambio, y en ocasiones escrito en verso trágico, una historia llena de acontecimientos negativos y positivos, como lo es el hecho de que estemos hoy aquí celebrando este importante día, en el que compartimos nuestra desconocida y silenciada historia con el resto de la sociedad.

Y es de esta manera como se da el conocimiento mutuo y se sientan las bases para la existencia de un diálogo cultural, tan necesario en nuestros tiempos. El conocimiento y reconocimiento es condición sine qua non para construir una cultura de diálogo y de nuevas y positivas relaciones entre los gitanos y el resto de la sociedad. Esto es imprescindible para garantizar la supervivencia de todo grupo cultural diferenciado, para responder a la necesidad de vivir en una sociedad más democrática, que sienta como responsabilidad la incorporación de la no-segregación en el sistema educativo, que sea garante de la transformación social mediante la urgencia y la necesidad de incluir el tema gitano en las agendas políticas, gubernamentales y presidenciales, que sea responsable en la creación de políticas de vivienda para que todo ciudadano pueda hacer uso y disfrute de su derecho a una vivienda digna, como recoge la constitución, y que se comprometa en la creación de alternativas válidas que permitan la configuración de un diálogo cultural que garantice el desarrollo en igualdad de todo pueblo y cultura manteniendo su identidad.

Y por esto, y desde aquí, gitanos y gitanas, os animo a que sigamos marcando la diferencia y a que demos un giro a nuestra historia, dejando un pasado marcado por la exclusión social y la discriminación y dando a conocer nuestra auténtica identidad y la verdadera realidad de nuestra cultura.

Por este motivo, president y diputados, pido que nos acompañen en la incorporación de nuevos cambios positivos en una historia aún por escribir. Por esto, y ya para terminar, os pido a todos y a todas que sigamos reivindicando lo que nos pertenece y que un día nos fue robado. Y espero que en esa nueva historia aún no escrita el pueblo gitano tenga 365 días de celebración, y no un único día, y que cada uno de esos días pueda decir: "Yo soy como tú, yo soy gitano y vivo como tú, yo soy gitano y trabajo como tú." Y espero que nuestros hijos puedan decir: "Yo estudio como tú y tengo las mismas oportunidades que tú." Espero que llegue un día en el que tengamos un futuro labrado de esperanza para nuestro pueblo. Esto es lo que espero y así deseo que sea.

Gracias a todos y a todas por vuestra compañía en este día tan especial para el pueblo gitano. Te del o devel but bax sastipen tumenge. Opre Roma.

Gràcies.

El president

Té la paraula el senyor Antonio Francisco Salazar, delegat territorial de Lleida de la Fagic.

El Sr. Antonio Francisco Salazar (delegat territorial de Lleida de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya)

Molt honorable president del Parlament de Catalunya, honorables consellers de la Generalitat aquí presents, il·lustres diputats al Parlament, amics i companys que avui sou aquí acompanyant-nos en aquesta celebració, m'ha tocat a mi l'honor de parlar en nom dels gitanos de la província de Lleida, i sóc aquí per accomplir aquesta tasca, per explicar la problemàtica del meu poble al territori de Lleida. No us penseu que aquesta problemàtica sigui gaire diferent a la resta de territoris de Catalunya, però vull fer esment d'uns quants trets especials de la meva terra de Lleida, a què tant estimo.

Nosaltres, els gitanos, no podem oblidar que som els més antics que encara estem reconeguts com a ètnia diferenciada, que vam arribar a les terres de la plana d'Urgell el segle XV i que, com a tal ètnia, durant més de cinc-cents anys hem conviscut pacíficament amb la resta de la societat.

I explico això perquè els vells gitanos i no gitanos de Lleida, és a dir, els païos, recordem amb una gran emoció que hi havia un clima de bona convivència entre tots als barris més cèntrics i a la vegada més pobres de Lleida. El Canyeret i el Pla de l'Aigua eren referència de la bona concòrdia que hi havia entre gitanos i païos de la meua ciutat. Aquestos encara avui saluden al carrer els meus pares amb estima i recorden l'època que vivien junts, en un model de convivència, quan eren companys del col·legi que anaven junts a classe com a germans. I ara mateix s'han separat sense saber-ne el motiu, i ara som en un barri marginal que en diuen la Mariola, en què no tenim ni piscines municipals ni poliesportius. Gairebé una vergonya.

Vull parlar també d'aquells gitanos que abans hi havia pels camins, els gitanos de la carreta, els qui encara practicaven el nomadisme dels antics gitanos, perquè, com diu el meu pare, els gitanos som els inventors del càmping. Durant aquest darrer any hem posat el crit al cel per tres campaments gitanos que tenim a Lleida, just al parc de la Mitjana, que ja tenen més de trenta anys i van néixer a la vora del riu de la Mitjana. No podem mirar cap a un altre costat. Avui hi ha més de seixanta criatures que hi viuen en condicions infrahumanes. És veritat que els campaments són il·legals, que l'aigua és il·legal, i és veritat que aquests campaments no tenen cèdula d'habitatge, però el que és realment il·legal és deixar sense aigua els nens i les nenes, que han d'anar a l'escola ben nets i pentinats, i per aquest motiu tenim problemes per escolaritzar-los.

Cal que comencem de nou, amb el sistema de nou treball, i no mireu el cel de Brussel·les, que ara plou i som al ras. Només treballant junts podrem fer que aquesta crisi acabi, i a més esperem que aquesta crisi ens agermani. Res més. Senyors d'aquest Parlament, no pot ser un magatzem de ferralla invisible. Ha de ser un lloc on el pes de les necessitats de tots els catalans faci caminar realment les nostres consciències cap a un treball constant realment solidari, obert a tothom, per al benestar de tots nosaltres.

Moltes gràcies.

El president

Seguidament té la paraula el senyor Antonio Gabarri Giménez, delegat territorial de Tarragona de la Fagic.

El Sr. Antonio Gabarri (delegat territorial de Tarragona de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya)

Molt honorable senyor president del Parlament, senyores i senyors diputats, estimats representants d'associacions i entitats gitanes, amics i amigues, gitanos i gitanes, laácho dives.

Avui tornem, un any més, al Parlament de Catalunya per commemorar el dia internacional del poble gitano. Avui, 8 d'abril, una vegada més, la cambra dels representants dels catalans ens torna a obrir les portes per compartir amb nosaltres el nostre dia. Durant aquesta legislatura i l'anterior del Parlament de Catalunya sempre ens han obert aquest espai, ens han acompanyat en aquest dia. Som conscients que avui celebrem el darrer 8 d'abril d'aquesta legislatura. Avui expressem en nom de tots els gitanos i les gitanes de Catalunya el nostre agraïment pel tracte que el Parlament ens ha donat cada 8 d'abril. Senyor president, gràcies, sincerament, per tots aquests 8 d'abril.

Avui, 8 d'abril, celebrem el dia internacional del poble gitano, cosa que en l'actualitat és motiu de joia i celebració. En el passat va ser motiu de tristesa, d'incertesa, de dol. I això no significa que ens oblidem del molt que van patir els qui van ser perseguits, sinó més aviat al contrari. Els hem d'estar agraïts, els recordarem sempre, ja que si avui ens trobem aquí és per donar-los les gràcies a ells. I hi deu haver molts joves que es deuen preguntar: "I qui són ells?" Ells són tots els gitanos i totes les gitanes que van morir als camps de concentració nazis, tots els gitanos i totes les gitanes que van viure la discriminació pura i dura de la diferència de la societat, etcètera.

Ara que parlem del passat, hem de voler una societat més tolerant per a totes les persones, incloent-hi els gitanos i altres minories, en què visquem en igualtat, amb les mateixes oportunitats en tots els àmbits de la vida civil.

Amics, amigues, aquesta m'agradaria que fos la idea amb què es quedessin de la meva intervenció: la necessitat de treballar conjuntament per afavorir la integració, no l'assimilació, de la comunitat gitana catalana; com a gitanos, però –encara més important– com a ciutadans i ciutadanes del nostre país, país a què pertanyem i estimem.

Per aconseguir això hem de continuar treballant per l'educació de les nenes i els nens gitanos, donar suport als gitanos i les gitanes a les escoles, als instituts, a la formació professional i a les universitats, i promoure millores de la formació ocupacional.

La venda ambulante es troba en una situació complicada, i també hem de continuar treballant per ajudar els gitanos i les gitanes a accedir a un habitatge digne, un dret constitucional per a tothom.

Hem de continuar treballant tots plegats: administracions públiques, associacions, mitjans de comunicació...

Hem de continuar treballant per reforçar la identitat del poble gitano de Catalunya, la nostra cultura i el respecte als valors de la comunitat gitana, amb la creació sense més demora de fundacions públiques i institucions de cultura gitana, del poble gitano, perquè, com diuen els gitanos vells, 'no se ama a lo que no se conoce'. Hem de continuar treballant contra el racisme que hi ha, racisme directe i indirecte.

Amics, des de fa uns anys tenim una eina de treball per aconseguir-ho tot. El pla integral del poble gitano de Catalunya és una bona eina, però s'ha de definir més, hem d'aconseguir que la seva dotació pressupostària sigui la necessària per afrontar tots els reptes, i sobretot és necessari el suport del Parlament, com a institució que representa la sobirania del poble de Catalunya, i del govern de la Generalitat.

Treballar i donar suport al pla integral. Tot això ho hem de fer essent conscients de la crisi econòmica. Hem de ser més imaginatius i, sobretot, hem de treballar encara més conjuntament. No és un moment fàcil, però els líders polítics són els qui en moments complicats són capaços de gestionar sense por. Que la por no torni mai més al poble gitano. Mai més.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies, senyor Gabarri.

Té la paraula seguidament el senyor Miguel Ángel Franconetti, membre de l'assemblea fundadora de la Fundació Privada Pere Closa.

El Sr. Miguel Ángel Franconetti (membre de l'assemblea fundadora de la Fundació Privada Pere Closa)

Bon dia, senyor president; bon dia, diputats. Laçho dives. En primer lloc voldria agrair l'honor que és representar el meu poble avui.

Avui és un dia d'orgull, de festa, de germanor, de respecte. Però també és un dia per crear consciència i veure cap on volem anar com a poble, com a ciutadans. I a mi, com a educador que sóc, m'ha tocat parlar d'educació i societat, però tots els companys n'han fet també una petita ressenya.

El que us vull comunicar primer és que Catalunya, com ha dit el president, és casa nostra i reconeix la nostra condició com a poble. Per tant, no podem negar-nos a agafar la mà que ens han estès. Hem de construir junts la Catalunya que volem, la Catalunya del segle XXI. I en aquesta Catalunya és on els gitanos hem d'ocupar el lloc que la societat necessita de nosaltres i el lloc que ens mereixem.

És evident que encara queda molt per caminar, moltes problemàtiques socials que cal abordar, que cal solucionar. S'ha parlat del tema de l'habitatge, s'ha parlat del tema de l'ocupació, de la sanitat, però sobretot s'ha parlat del tema relacionat amb la formació i l'educació de les nenes i els nens gitanos. Si parlem de quin significat pot tenir entre molts gitanos i gitanes el concepte d'educació, considero que podem coincidir que pot ser l'eina que ens faci sortir tots dels processos de marginalitat i d'exclusió als quals hem estat sotmesos. L'educació és l'eina per viure i conviure en harmonia, és evident. És el sistema també per donar a conèixer la nostra cultura, la cultura gitana a Catalunya. És una plataforma, i l'hem d'utilitzar, hem de saber utilitzar-la, i ajudar així a reduir els estereotips i els prejudicis que es tenen contra nosaltres per desconeixement. Però s'ha d'utilitzar, ho reitero. S'hi ha de creure, i s'ha de treballar perquè arribi a tothom i tothom l'entengui com el que és. És la clau, és la clau d'accés al món, pot ser la clau que obri la porta del futur, del nostre futur. Aquí hi ha nens, hi ha joves. Penso que l'educació és la clau, la clau que obre la porta del futur.

Els gitanos i les gitanes hem fet moltes aportacions a l'art, a la música, a la literatura o al comerç durant els més de sis segles que fa que som a Espanya, i, com no, a Catalunya. I ho hem de poder continuar fent.

Penso que aquí, a casa nostra, treballem molt, i de forma molt innovadora, per transmetre el valor de l'escolarització, de l'escola, de l'objectiu de l'educació, però encara queda una mica de temps per veure'n els resultats. Cal una mica de paciència. Hem apostat, hem fet una aposta de futur, i jo penso que aquesta aposta de futur requereix una miqueta de paciència.

Els canvis sociològics i els esforços fets fins avui no han comportat un èxit absolut. És evident que a les universitats no tenim aules plenes de joves gitanos i joves gitanes. Evidentment que no. Però és evident que tot just comencem. Hem començat fa quatre anys. Fa quatre anys jo vaig venir aquí, i els oncles li van fer l'honor d'entregar-li aquesta vara. Llavors, fa quatre anys que treballem. Y piensen que bonito sería que el director de un banco, que el pediatra que atiende a nuestros niños, que la maestra, que el director de un instituto, fuera una gitana o un gitano. Seria un èxit amb majúscules, a més d'un fenomen sociològic que aposto que alguns estarien disposats a estudiar. Què ha passat? Què hem fet? Per què ha passat?

És molt evident que encara manquen recursos econòmics, pedagògics, socials i, principalment, humans, derivats de les polítiques socials, i que puguin tenir el temps i la confiança. Ho torno a repetir: temps i confiança per obtenir aquest resultat, aquest canvi. Aquest resultat positiu des de l'efectivitat a mitjà termini millorarà substancialment el nostre país, Catalunya, i es garantirà d'aquesta manera el lloc que han d'ocupar les generacions futures de gitanos i gitanes; gitanos i gitanes, com ha dit l'oncle, catalans.

També cal dir que incorporar-se de forma positiva al sistema educatiu implica més que no un resultat acadèmic. Implica ser atès en condicions. Però també implica un esforç per part nostra. L'arribada de tanta heterogeneïtat a les escoles també implica que els professionals que l'envolten, que estan al capdavant de les aules, tenen l'encàrrec de formar aquests ciutadans. I és per això que els educadors i les educadores haurien de tenir competències, aptituds, per entendre la nostra cultura, per ser-hi empàtics, i ser empàtics, sobretot, amb el camí que s'ha fet fins a arribar

aquí, a aquest punt, i també amb la nostra confiança, perseverança i il·lusió per entendre el dur camí que representa assolir aquesta nova fita: la Catalunya del segle XXI, la Catalunya on els gitanos s'han de sentir de ple dret.

Ara, nosaltres, teòrics privilegiats, gitanos i gitanes –aquí n'hi ha molts–, entre cometes, “amb formació”, estem vinculats a les nostres entitats, a les nostres institucions, com a referents positius del que és més normal, del que hem fet, del camí que s'ha fet amb una bona educació.

Per assolir aquesta fita de crear ciutadans hem de tenir compromís, i el compromís ha de ser mutu entre les administracions i nosaltres mateixos. Això està molt bé, però encara ens manca temps per cercar eines metodològiques compartides que no solament assegurin el suport de la comunitat educativa, sinó que també cerquin processos que millorin l'adquisició de les competències bàsiques, que redueixin l'absentisme i que garanteixin l'accés al mercat laboral dels nostres joves com a millora de la qualitat de vida, no solament de les seves famílies, sinó també de tot l'entorn immediat. Cal més confiança i predisposició per part de tots; de l'administració i els seus dirigents, de les entitats i els seus interlocutors, però sobretot de nosaltres mateixos.

He dit al principi que hauríem de crear consciència. Cal donar a conèixer a la societat que el poble gitano està format per ciutadans de ple dret, com han recalcat aquí, i que a més de tenir una sèrie de característiques comunes amb la societat catalana, aquesta cultura i aquesta identitat no resten res de l'altra, ni resten res d'aquests drets i obligacions. Tot al contrari, comporten una riquesa i un valor afegit que cal preservar i transmetre d'una forma positiva i empàtica a les generacions futures, sobretot per mantenir-les, per no perdre-les, per fomentar-les, per garantir el nostre lloc al món. I en aquest cas, gitanos i gitanes, som a Catalunya. El nostre lloc al món és Catalunya.

Per tant, l'escola i els professionals que acull no són suficients per garantir un futur alternatiu al passat fosc del nostre poble. Cal fer més inversió en infraestructura, senyors, en projectes socials, en treball sociocomunitari, per augmentar sobretot les possibilitats d'èxit. Quan jo vaig entrar a treballar com a promotor em van encomanar que treballés des de l'eficiència. Jo penso que hem estat capaços de fer-ho. Hem

aconseguit una part de l'èxit social, de l'èxit personal, de l'èxit formatiu, que són arrelats a l'èxit escolar.

La dificultat per visualitzar unes perspectives de vida, de feina, d'estudi, més enllà de l'entorn immediat dels nostres nens i de les nostres nenes és un repte imminent que tenim els gitanos i les gitanes, i l'haurem d'encarar amb determinació i esforç. Però no sols, amb la vostra companyia. Trencar les sinergies d'exclusió i marginació només serà possible amb l'actuació decidida i valenta de tots els implicats, començant pels poders polítics, locals i autonòmics. Però no servirà de res si nosaltres, com a poble, i us miro a vosaltres, no fem el que hem de fer; no servirà de res si nosaltres, com a poble, no som capaços d'aprofitar aquest futur, aquest futur present per als nostres infants i els nostres adolescents. L'hem d'aprofitar, hem d'anar a escola, hem de començar a construir la nova generació de gitanos i gitanes de Catalunya. No hem de tenir por de perdre la nostra identitat; hem de guanyar el que volem ser.

Per garantir aquest futur cal millorar el sistema educatiu, evidentment, formar específicament els professionals en la diversitat que tindran a les aules, però també cal fomentar, ho torno a reiterar, dintre dels poders polítics la creació de més polítiques socials arrelades al treball social comunitari.

Cal preveure una inversió econòmica important a fons perdut –a fons perdut, perquè per recuperar una generació hem de tenir com a mínim una dècada– per garantir el suport a les noves generacions.

Cal que els mateixos gitanos deixin de fer discursos utòpics, com el que jo faig ara, i que es posin a la feina. Jo els convido que vinguin al meu barri o que vagin als barris on intervenen els mediadors comunitaris o els promotors perquè vegin la feina que fan. Necessitem ser avaluats per veure si, realment, com a gitanos, com a professionals, fem la feina.

Com he dit abans, no hem de perdre el que som, hem de guanyar el que volem ser. Si volem viure amb una qualitat de vida i tenir un pes específic com la minoria ètnica més important d'aquest país, hem de crear xarxes, serveis, recursos, dins dels nostres pobles, dins dels nostres barris, dins dels mateixos gitanos. Hem de preparar el nostre jovent, i per això és inevitable que vagin a escola. Tenim el reconeixement,

tal com ha dit el president, del nostre poble, tenim els mateixos drets, però encara no podem assumir les mateixes obligacions. Tal com s'ha dit en alguns discursos, encara no és possible. Hem estat perseguits. Encara no és possible. Però hi arribarem, no us preocupeu, serem aquí i segur que afrontarem aquest camí.

El futur és incert, però si existeixen la crisi, la globalització o les noves tecnologies, el nostre idioma, la recuperació de la nostra llengua, també s'ha de palesar. La política també s'ha de fer palesa. Hem d'entendre que els nostres nens no estan fora d'aquest futur, i si no tenim les mateixes eines sempre estarem sota el paraigua de la dependència i de les afinitats personals dels qui dirigeixin aquest país. Hem de fer un esforç, hem de començar a treballar, hem de sumar esforços, hem d'anar a escola, hem d'intentar que els nostres nens i les nostres nenes assoleixin aquestes competències bàsiques, ens hem de treure aquesta etiqueta de marginalitat, hem de començar a crear una nova generació de gitanos i gitanes.

Crec que anar a escola no pot ser un dret dels infants. Ha de ser una obligació per als pares, per als seus avis, per a tota la seva família. Fins ara hem arribat al punt en què conscienciem els pares perquè vinguin a conèixer aquesta gran desconeguda que és l'escola. Però ja hem comentat anteriorment que els gitanos l'hem de reconèixer més i donar-hi valor, a l'escola, el valor que es mereix, el valor que es mereix l'escolarització, malgrat que no sigui gitana, perquè no és gitana, no tenim l'opció de tenir una escola gitana. Si anéssim a escola potser seria una possibilitat.

L'escola és un lloc per viure i per rebre coneixements. Per això és sumament important continuar apostant per actuacions extraordinàries destinades al nostre poble, senyors diputats. En aquest cas poso com a exemple principal els promotors escolars, ja que em toca de ple, directament, però també tots els gitanos i totes les gitanes que treballen per millorar la qualitat de vida als seus barris, als seus nuclis familiars, a la seva ciutat, des de qualsevol àmbit, social, educatiu...

Voldria acomiadar-me de vostès amb esperança, i és que aquest acte commemoratiu del dia 8 d'abril, dia internacional del poble gitano, no és un fet simbòlic, sinó una evidència de la nostra força, de la nostra empenta i, sobretot, del nostre interès per continuar treballant pel nostre país, i pel nostre poble, per descomptat.

Opre Roma. Sastipen thàj mestipen.

Gràcies.

El president

Moltes gràcies per les seves paraules.

Deia al principi d'aquest acte que aquesta casa és també la casa de tots, casa seva, perquè el poble gitano és una part important de Catalunya. Ha deixat la seva empremta en el que ara som com a país, i estic convençut que des de la seva pròpia identitat el poble gitano continuarà aportant la seva vitalitat per ajudar a fer de la Catalunya del segle XXI una terra plural de llibertat, de justícia social, de progrés.

Les commemoracions, com aquesta d'avui, serveixen per fer una ullada al passat, serveixen per valorar el punt on som i per mirar endavant a fi d'intentar projectar un futur millor.

Ja s'ha dit, però vull remarcar que fa set anys que fem aquesta celebració de manera institucional aquí al Parlament, i per tant jo penso que hem consolidat dintre el calendari anual del Parlament la celebració del dia internacional del poble gitano, i això, per a aquesta casa, és una bona notícia.

La ullada al passat, en aquest cas, ens porta a recordar la difícil història del poble gitano. També difícil a casa nostra. Sempre diem que aquesta és una terra d'acollida, però el poble romaní, des que va arribar, el segle XV, fins fa ben pocs anys ha estat repetidament perseguit, tractat amb recel, marginat, com a tants altres indrets, cosa que ha creat un pòsit de desconfiança en les nostres societats cap a la figura dels gitanos. Lleis i decrets promulgats per reis, governadors, dictadors, en van intentar eliminar la identitat, en van intentar esborrar la llengua. Se'ls va intentar expulsar o assimilar. Fins i tot, durant el franquisme se'n van criminalitzar la identitat i la llengua. I, tanmateix, no van aconseguir vèncer la voluntat del seu poble de ser, d'existir, de viure amb la seva pròpia identitat, de viure amb la seva pròpia cultura.

La nació catalana ha patit alguna d'aquestes experiències, segurament amb alguns punts d'intensitat diferents, però també s'ha intentat fer-nos renunciar al que som, a la nostra llengua, a la nostra identitat. I tampoc se n'han sortit.

En aquest sentit, la història ha escrit un lligam entre el poble gitano i Catalunya. Potser per això, quan fa uns dies vaig llegir un article sobre l'Oncle Àngel, patriarca gitano de Lleida del segle passat, no em va sorprendre conèixer-ne la devoció pel president Macià, ni tampoc em va sorprendre que fos empresonat per lluir una senyera després de la guerra civil, en un moment extraordinàriament difícil. Perquè a tots els catalans ens uneix aquesta voluntat de ser lliures, de viure com el que som.

És des d'aquesta voluntat de llibertat, és des d'aquesta pròpia identitat, que el projecte de Catalunya, com a país de llibertat i de progrés, és un projecte comú, un projecte de què tots i totes formem part. Això fa de Catalunya un projecte plural. I en aquesta pluralitat és evident que Catalunya és gitana. Ho és per la via d'una parla que ha incorporat paraules com 'xaval', 'llumí', 'dinyar', 'halar', 'potra', 'cangueli' o 'paio'; ho és per una cultura musical que no pot ignorar –al contrari, ha de remarcar amb orgull– la força de la rumba; ho és per una presència humana fonamental per entendre, per exemple, el que han estat i el que són a la capital de Catalunya els barris de Gràcia, del Poble Sec o d'Hostafrancs; ho és per una qüestió que comentàvem just abans d'entrar en aquest acte, per la mateixa venda ambulants, situació en aquests moments delicada per a tots vostès, en som conscients. Són només alguns exemples, alguns exemples per deixar palès que no es pot entendre Catalunya sense els gitanos, tot i que no sempre hagin estat valorats i apreciats com es mereixen ni se n'hagi reconegut la contribució com a catalans.

Aquesta setmana he rellegit unes paraules de fa pocs anys del desaparegut Francesc Ferrer i Gironès, historiador i polític amb qui vam compartir escó durant una colla d'anys en aquest Parlament. Ferrer i Gironès, després de participar en unes jornades sobre el poble gitano a Catalunya, va escriure un article interessant, que el recomano, on acabava dient, amb relació al futur de Catalunya: "Tant de bo que la integració social dels nouvinguts sigui com la que han fet els gitanos. Tindríem el futur assegurat."

La Catalunya dels darrers anys per fi ha començat a fer justícia a la contribució dels gitanos al nostre país. A la igualtat legal arribada amb la democràcia, aquí s'hi ha afegit una intensa activitat associativa –avui en tenim una mostra excel·lent– i una implicació política del món gitano, que ha portat les seves justes reivindicacions, i

encara les porta, a les institucions. I és així que el Parlament va començar a tramitar propostes vinculades a aquest món, va reconèixer la cultura gitana i els seus valors, va començar a celebrar aquest acte de commemoració, com dèiem abans, que ha tingut continuïtat des del 2003, i el 2007 va aprovar la declaració de reconeixement de la persecució i el genocidi del poble gitano, declaració feta amb tot l'orgull i amb tot l'honor per aquesta casa. I de la mà de diputats catalans el 2005 es va portar i aprovar al Congrés dels Diputats, a Madrid, una proposició no de llei de reconeixement precisament dels drets del poble gitano. I com cal fer aquest segle XXI, en què l'escenari polític i social cada cop escapa més a les fronteres com les hem enteses fins ara, el tema ha arribat al Parlament Europeu, on una minoria de més de deu milions de persones, nació sense estat propi però present arreu del continent, comença, encara que sigui tímidament, a ser tinguda en compte. I és així, també, des de la implicació social i política, que el govern va desenvolupar un pla integral del poble gitano a Catalunya, que ja es troba en una segona fase, la del període 2009-2013.

Tot plegat, a escala catalana, a escala espanyola, a escala europea, una intensa activitat per aconseguir que la igualtat d'oportunitats no solament sigui llei. La igualtat d'oportunitats ha de ser sobretot una realitat, per aconseguir posar fi a recels i estigmes socials, per corregir injustícies, per eliminar obstacles que fins fa poc semblaven insuperables.

Deia al principi que en dies com aquest cal fer repàs del passat, del present i del futur. La feina que es fa, la voluntat que es demostra, és la base d'aquest futur.

Malgrat que continuen les dificultats –dificultats que a més s'incrementen per la crisi econòmica que tots plegats patim–, malgrat que hi hagi coses que no acaben de rutllar –en som conscients, i vostès n'han esmentat unes quantes–, malgrat que no tot acaba de ser com voldríem, aquest treball, aquesta voluntat, són un indicador potent que assenyala que el poble romaní té al davant un futur amb un nou escenari d'oportunitats, que avança cap a un futur de progrés i de llibertats. I estic convençut, absolutament convençut, que el futur del conjunt de Catalunya, d'aquesta Catalunya de què tots formem part, de què vostès són part essencial, també aprofitarà les oportunitats i avançarà en el terreny del progrés i les llibertats.

Sastipen thàj mestipen, opre Roma. Salut i llibertat, endavant poble gitano.